

EROL ÇALI

Hüznün Başkenti

KUDÜS

DESTEK YAYINLARI: 885

ARAŐTIRMA: 208

EROL ÇALI / HÜZNÜN BAŞKENTİ KUDÜS

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Yelda Cumalıoğlu
Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun
Yayın Koordinatörü: Özlem Esmegül
Editör: Devrim Yalkut
Kapak Tasarım: İlknur Muştı
Sayfa Düzeni: Cansu Poroy
Sosyal Medya-Grafik: Tuğçe Budak - Mesud Topal

Destek Yayınları: Ocak 2018

Yayıncı Sertifika No. 13226

ISBN 978-605-311-350-8

© Destek Yayınları
Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul
Tel. (0) 212 252 22 42
Faks: (0) 212 252 22 43
www.destekdukkani.com
info@destekyayinlari.com
facebook.com/DestekYayinevi
twitter.com/destekyayinlari
instagram.com/destekyayinlari
www.destekmedyagrubu.com

Sena Ofset
Sertifika No. 12064
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi
B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11
Topkapı 34010 İstanbul
Tel. (0) 212 613 38 46

EROL ÇALI

Hüznün Başkenti

KUDÜS

Huzur bulunan ama huzur verilmeyen şehir

İÇİNDEKİLER

Yazar Hakkında	17
Önsöz	19
GİRİŞ	
Beytılmakdis... Jaruselam... Kudüs... Kuds-i Şerif	21
Kudüs'ün Coğrafi Önemi Nedir?.....	22
Beytılmakdis'in (Mescid-i Aksa) Yapılışı	23
Yeryüzünde Yaratılan İlk Topraklar Kudüs Toprakları.....	24
Filistinlilerin Aslı Nedir?	25
Filistinliler Aslen Arap Değildir	26
Kudüs'te İlk Mabet Kim Tarafından Yapıldı?.....	26
Hz. İbrahim (a.s.).....	27
İbrahim'in Anlamı ve İbranice Nedir?.....	28
Hz. İbrahim Döneminde Babil'in İnancı.....	28
Nemrut Neden Kendini "Rab" İlan Etti?	29
Hz. İbrahim, Daha Doğmadan İmtihamı Başlamıştır	30
Hz. İbrahim'in Doğumu	31
Yeni Fikirler Toplumun Mantığıyla Sunulmalı.....	32
Toplum Alışkın Olmadığı Fikirleri Önce Tuhaf Karşılar	34
Hz. İbrahim'i Üzen Onların İman Etmemesiydi	34
Hakikat Yolu Yalnız ve Gariptir	36
Hz. İbrahim Baltayı Puta Değil Nefsine Vurmuştu.....	36
Ateş İçin Odun Toplanıyor.....	38
Halep İsmi Nereden Geliyor?.....	40

Hiz. İbrahim'e Neden "Allah'a Dost... Halilullah" Denir?.....	41
Mısır'a Hicret ve Hiz. Hacer'le Tanışma	42
Hiz. İbrahim Neden Filistin'e Hicret Etti?	43
Hiz. İbrahim'in Kudüs'e Giriş'i (MÖ 1650)	45
Hiz. İbrahim Hebron'da (El-Halil).....	46
Hiz. İbrahim'in Vefatı.....	48
Peygamber Şehri El-Halil	50
El-Halil Halilurrahman Camii.....	50
Hiz. İbrahim ve Türkler	53
Hiz. Lut ve Lut Gölü (Ölü Deniz).....	55
Her Toplum Kendi Felaketini Kendi Eliyle Hazırlar.....	57
Allah İhmal Eder Ama İhmal Etmez	61
Hiz. Lut, Sedum Halkı Helak Olurken	
Neden Geriye Bakmadı?.....	64
Hiz. İshak ve Hiz. Yakub Dönemi Kudüs (MÖ 1450).....	65
İsrailoğullarının Mısır'a Geliş'i	66
İsrailoğullarının Mısır'dan Çıkış'ı.....	67
Hiz. Musa'nın Çocukları Var mıydı?.....	69
Hiz. Musa Dönemi Kudüs (MÖ 1250).....	69
Vaat Edilmiş Topraklar Sadece İsrailoğulları İçin midir?....	71
Tipik İsrailoğullu Karakterinin Ortaya Çıkış'ı.....	72
İsrailoğullu Karakterindeki İslam Dünyası.....	73
Hiz. Musa Filistin'e Keşif Ekibi Gönderiyor	73
Hiz. Musa'nın Kabri Neden Erihâda?.....	75
Hiz. Yuşa Dönemi Kudüs (MÖ 1100).....	79
Erihâ'nın Fethi: İsm-i Azam'la Gelen Fetih.....	79
Bel'am Bin Baura'nın Öldürülmesi.....	81
Hiz. Davud Dönemi Kudüs (MÖ 1010)	85

BEYTÜLMAKDİS

Beytülmağdis Neden Yapıldı?	97
Beytülmağdis Samimiyet Temellerine Bina Edildi.....	98
Hz. Süleyman Dönemi Kudüs (MÖ 960).....	100
Asurlular Dönemi Filistin (MÖ 722).....	102
Yahudi İnancında Kudüs'ü Kutsal Yapan Olay	103
Babililer Dönemi Kudüs (MS 587) I. SÜRGÜN (Birinci Diaspora): Yahudiliğın Dönüm Noktası	104
Babil Sürgünü Yahudi İnancını Temelden Değıştirdi.....	106
Yahudi Mezheplerin Çıkışı.....	107
Persler (Farslar) Dönemi Kudüs (MÖ 539)	109
Perslerin Yahudilere İlgisi Nereden Geliyor?.....	109
Yahudi İnancında Dönüm Noktası: Kâtip Ezra (Hz. Üzeyir)	110
Büyük İskender Dönemi Kudüs (MÖ 333).....	111
Yahudilerde Yunan Kültürünün Etkisi.....	111
İlk Yahudi İsyancı Başlıyor (MÖ 164).....	112
Makkabi İsyancı (MÖ 164)	113
Romalılar ve Herod Dönemi Kudüs (MÖ 63)	113
Herod Kudüs'ün Mimarıydı.....	115
Hız. İsa Dönemi (MÖ 5).....	117
Beytülmağdis'in İkinci Defa Yıkılışı (MS 70)	126
Yahudilere Ait Bütün Eserler Silindi (MS 135).....	127
Yahuda Şehri Neden Filistin Oldu?.....	128
Kudüs'te Hıristiyanlığın Hâkim Olduğu Dönem (MS 325) ...	129
Hıristiyanlığın Batıya Geçişı	130
Hıristiyan Nedir?	130
Romada Hıristiyanlık Serbest Oldu	131

Yahudiler, Hıristiyan Roma Tarafından Kudüs'te Dışlandı	132
Hıristiyanlığın Devletleşme Süreci.....	134
Bizans Dönemi (MS 325)	134
Bizans ve Sasani Savaşı.....	136
Sahabeden Dihyet'ül Kelbi ile	
İmparator Heraklit Kudüs'te Görüştü.....	139
İslam Orduları Kudüs'te... Kudüs'ün Fethi (638).....	144
Hz. Ömer Tekbirlerle Kudüs'te	147
Hz. Ömer Mescid-i Aksa'da.....	148
Emeviler Dönemi Kudüs (661-749).....	151
Abbasiler Dönemi Kudüs (748-913)	152
Kudüs Abbasiler Döneminde Önemi Yitirdi	152
Mescid-i Aksa Harem-i Şerif Oldu ve	
Gayrimüslimlerin Mescid-i Aksa'ya Girişi Yasaklandı.....	153
Kudüs'te İlk Türk İzleri	153
Fatimiler Dönemi Kudüs (969).....	155
Kudüs'te İlk Yahudi Mahallesi	156
Fatimiler Haçlı Seferleri'ne Sebep Oldular	157
Türklerin Ortadoğu'da İlk Başkenti Kudüs	
Filistin Selçuklu Devleti.....	157
Haçlılar Dönemi Kudüs (1099-1187).....	158
Haçlı Katliamından Vahşi Manzaralar.....	159
Kudüs'te Kutsal Mekân Rekabeti	161
Haçlılar Mekânları Kutsallaştırma Çalışmalarına Başladı.....	162
Kudüs'ün Bayramı	
Selahaddin Eyyubi Dönemi Kudüs (1187).....	163
Selahaddin Eyyubi'nin Örnek Aldığı Lider	
Nureddin Zengi (1118 Musul-1174 Şam)	165

Selahaddin Eyyubi'nin Dönüm Noktası	165
Selahaddin Eyyubi ile Esrarengiz Marangoz.....	166
Nureddin Zengi'nin Peygamberimiz'i (s.a.v.)	
Rüyada Görmesi	168
2 Ekim 1187: Kudüs'ün Fethi	171
Hittin Savaşı ve Kudüs'ün Fethi (1187)	172
Hittin Zaferinin Mimarı Olan Türk Komutanlar	
Menkubars ve Gökböri	173
Kudüs'e Doğru.....	173
Selahaddin Eyyubi'nin Vefatı	175
Kudüs'te Eyyubiler Dönemi Eserler	177
Memluklar Dönemi (1250-1517)	178
Kudüs Huzurla Tanıştı	179
Osmanlı Dönemi Kudüs (1517-1918)	179
Kudüs'ün Fethi Mısır'dan Geçiyordu	184
Osmanlılar Kudüs'te (1516)	188
Kudüs Yasayla Kuds-i Şerif Oldu (1863)	190
Osmanlı Devleti Kudüs'ü Dostluk Şehri İlan Etti	190
Osmanlı'nın Kültür Yayılmacılığı "Şenlendirme"	192
Kudüs'ün Altın Çağı	
Kanuni Sultan Süleyman Dönemi Kudüs.....	192
Osmanlı'da Su Sebilleri	
Neden Muharrem Ayında Açılırdı?	193
Kudüs'te Huzurun Yerini Çatışmalar Aldı	195
Kudüs'te İlk Belediye	
Osmanlılar Döneminde Kuruldu (1863).....	196
Kudüs Osmanlı'ya Veda Etmeye Hazırlanıyor.....	197
Kudüs'te Protestanlar İçin Hac Mekânı Uyduruldu (1881)....	197

Siyonizm'in Çıkışı (1894 Dreyfus Olayı)	198
Siyonizm	201
Siyonizm'in Babası Theodore Herzl	203
II. Abdülhamid'in Siyonizm'le Mücadelesi Başlıyor	203
Osmanlı Kudüs'ten Ayrılıyor (9 Aralık 1917).....	204
Yürek Yakan Bir Kudüs Hatırası	206
İngilizlerin İsrail Devleti Kurma Kararı (Balfour Deklarasyonu 1917).....	207
İngilizler Neden Filistin'de?	209
Filistinliler Yahudilere Toprak Sattı mı?	211
Filistin'de Yahudiler Silahlanıyor	212
Araplar Yahudi Devleti Kurdurumama Kararı Aldı (1919)	213
Yahudilere Karşı İlk Müslüman Ayaklanması (Burak 1929).....	213
I. Filistin İntifadası (1936).....	214
İsrail Devleti'nin Temeli Atılıyor	215
Hitler'in Yahudi Soykırımını Acaba Bir Planın Parçası mıydı?.....	216
İsrail Devleti Resmen Kuruldu (14 Mayıs 1948)	217
Arap-İsrail Savaşları	217
I. Arap-İsrail Savaşı (1948).....	218
Kudüs Yahudilerin Hâkimiyetine Geçti II. Arap-İsrail Savaşı (1967 Altı Gün Savaşı)	220
İsrail'in Başkenti Tel Aviv mi Kudüs mü?.....	221
Kudüs Kimin Başkenti?	222
Arap Dünyası Kudüs Meselesine Neden Sessiz?	225
Utanç Duvarı.....	226
İsrail'in İlk Başbakanı Bir Osmanlı Vatandaşı	228

David Ben-Gurion (1886-1973)	228
Üç Dinde Kudüs'ün Önemi	232
Müslümanlara Göre Kudüs	232
Yahudilere Göre Kudüs	234
Beytülmakdis Yahudileri Millet Yapan Mabettir	237
Hıristiyanlara Göre Kudüs	237

KUDÜS'ÜN KUTSALLARI

Mescid-i Aksa	239
Cami ve Mescit Farkı Nedir?	239
Kubbet-üs Sahra "Kayanın Kubbesi" (686-692)	241
Üç Dinin Kutsalı Kubbet-üs Sahra	241
Muallak Kayası	242
Yahudi İnancında Kubbet-üs Sahra	246
Hıristiyan İnancında Kubbet-üs Sahra (Rabb'in Kayası)	247
Kubbet-üs Sahra Neden Yapıldı?	247
Silsile Kubbesi (Zincir Kubbesi)	248
Nebi Mihrabı	249
Aksa Camii (705-715)	250
Aksa Camii'nin Kundaklanması (21 Ağustos 1969)	251
Mervan Mescidi	252
Burak Mescidi	254
Kâse Şadırvanı (1193)	256
Kasımpaşa Şadırvanı (1527)	256
Peygamber Âşıkları Eyvanı	258
Süleyman Kubbesi	258
Kadim Aksa	259
Kadim Aksa'da İki Özel Mihrap	260

Hz. Zekeriya Mihrabı ve Hz. Meryem Hücresi	260
Kadim Aksa'nın Miraç Koridoru.....	263
Zeytindağı.....	265
Kudüs Surları ve Kapıları.....	266
Sur Kapıları.....	267
Altın Kapı (Tövbe ve Rahmet Kapısı)	268
Ağlama Duvarı (Burak Duvarı).....	269
Ağlama Duvarı'nın Taşları.....	272
Ağlama Duvarı ile İlgili Efsaneler	273
Ağlama Duvarı Taşları Arasına Sunulan Dilekler	275
Yahudi İnancında Baş Örtme Meselesi.....	276
İlk "Dönme" Sebatay Sevi Kudüs'te.....	277
Ömer İbni Hattab Meydanı ve El-Halil Kapısı	278
El-Halil Kapısı'nda II. Abdülhamid'in İzleri	279
El-Halil Kapısı'nda Meçhul İki Mezar.....	281
Hz. İsa'ya Şahit Olan Kaldırım Taşları	282
Hz. İsa ile Havarilerin Son Akşam Yemeği	282
Yahudilerin Kendi Peygamberlerine Vefasızlığı	
Hz. İsa'nın Yargılandığı Ecce Homo (Eke Homo) Kilisesi.....	285
Kıyame Kilisesi (Kutsal Kabir Kilisesi)	287
Kıyame Kilisesi'ni Kutsallaştıran Olay	289
Efes'te Mecdelli Meryem.....	291
Kıyame Kilisesi'nde Hıristiyan Mezheplere Ait Kiliseler	291
Hıristiyanlar Açısından Kıyame Kilisesi.....	291
Kıyame Kilisesi'nde Hz. İsa'nın Kabri "Kutsal Kabir"	292
"Kutsal Kabir" İslamiyet ile Hıristiyanlığı Ayıran Mekân.....	293
Kıyame Kilisesi'nin Anahtarı Neden Müslümanlarda?	293

Kıyame Kilisesi Kapısını	
Neden Müslümanlar Açıp Kapatıyor?	294
Kıyame Kilisesi Dış Cephesindeki	
Ahşap Merdivenin İlginç Hikâyesi.....	295
Kiliselerde Mum Yakma	296
Ermenilerin Kıyame Kilisesi'nde Ayrıcalıklı Olma Nedeni..	297
Kıyame Kilisesi'nde Katolik Tavaf Alanı.....	297
Kıyame Kilisesi'nde Hz. Âdem'in Kafatası	297
Kıyame Kilisesi'nde Hz. İsa'ya Ait Musalla Taşı.....	299
Hıristiyanlar Nasıl Hacı Oluyor?	300
Hıristiyan Hac Yolu – Meşakkat Yolu – Via Dolorosa.....	300
Hız. İsa'ya Çarmıh Cezası Neden Verildi?.....	302
Zeytindağı ve Kutsalları.....	302
Selman Farisi	304
Rabia Adeviyye	309
Tarihin Durduğu An Getsemane Bahçesi	312
Bütün Milletler Kilisesi.....	313
Gözyaşı Kilisesi.....	315
Yahudi Mezarlığı ve Zeytindağı.....	316
Kudüs Surlarında Müslüman Mezarlığı	317
Kudüs'ün İlk Müslüman Valisi Ubade İbni Samit (r.a.)	317
Mescid-i Aksa'nın İlk İmamı Şeddad Bin Evs (r.a.)	321
Kudüs Nazlı Gelindir	323
Yahudilik.....	323
İbrani Nedir?	323
İsrail Kimdir? İsrailoğlu Kime Denir?	324
İsrail ve İsrailoğulları.....	324
Yahudi Kime Denir?.....	324

Musevi Nedir?	325
Yahudi İnancının Temeli	325
İsrail Devleti Beytülmakdis'i Neden Yeniden Yapmıyor?....	327
Yahudilikte Günlük İbadetler	328
Abdest	328
Namaz	329
Oruç	329
Hac.....	329
İbadet Malzemeleri.....	330
Kipa	331
Şofar	332
Yahudi İnancında İbadet Nasıl Yapılır?	332
Sinagog ve Sinagogda Olması Gerekenler.....	333
Şabat (Cumartesi).....	334
Koşer/Kaşer	335
Dini Bayramlar	335
Kutsal Günler	336
Mezuza	336
Doğum İnanıcı	337
Sünnet	337
Menora (Yedi Kollu Şamdan)	338
Yahudilikte Evlenme Nasıl Olur?.....	340
Cenaze Töreni	341
Kabir Ziyareti	341
Yahudi Mezhepleri.....	341
Ortodoks Yahudilik.....	342
Hasidizm.....	342
Aşkenaziler	343

Sefarad Yahudileri	344
Reformist Yahudilik	344
Muhafazakâr Yahudilik.....	345
Mesih İnancı.....	345
Hıristiyanlık	346
Bugünkü Hıristiyan İnancının Çıkış Noktası	347
Havari Ne Demektir?	348
Hıristiyan Kelimesi İlk Nerede Kullanıldı?	348
Hıristiyan İnancında Hz. İsa Ne zaman Tanrılaştırıldı?.....	349
Hz. İsa'nın Tanrılaştırılma İnancı Ne Zaman Oldu?	349
Papalık Ne Zaman Kuruldu?.....	350
Hıristiyanlığın İnanc Esasları.....	350
Hıristiyanlıkta Tanrı İnancı.....	351
Hıristiyanlıkta Melek İnancı	352
Hıristiyanlıkta Ahiret İnancı.....	352
Hıristiyanlıkta Kutsal Kitaplar	353
Eski Ahit Nedir?	354
Yeni Ahit Nedir?	354
İncil'ler	355
İncil'i Oluşturan Kitaplar.....	355
Hıristiyanlıkta İbadethane ve İbadetler	357
İbadetler.....	358
Hıristiyanlıkta Hac	359
Hıristiyanlıkta Oruç	360
Katoliklerde Oruç.....	360
Ortodokslarda Oruç.....	361
Sakramentler (Hıristiyanlığın Kutsalları).....	361
Hıristiyan Mezheplerinin Oluşumu.....	362

Monofizit Mezhepler.....	364
Süryaniler	364
Süryani İnançları	365
Ermeni Gregoryen Hıristiyanlık.....	366
Ermeni Gregoryen Hıristiyanlığı İnançları.....	367
Ermeni Gregoryen Hıristiyanlığında İbadetler	368
Ermeni Gregoryen Mezhebinde Oruç.....	368
Ermenilerde Hac İbadeti	369
Diyofizit Mezhepler.....	369
Katolik ve Ortodokslar Neden Ayrıldı?	369
Katolik İnançları	370
Ortodokslar	371
Ortodoks Hıristiyan İnançları	371
Katolik ve Ortodoks Farkları	372
Protestanlık.....	373
Protestanlık İnançları.....	374
Anglikan Mezhebi	375

Yazar Hakkında

Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi'ni bitiren Erol Çalı, Kazakistan Devlet Üniversitesi Türkoloji Bölümü'nde Türkçe eğitmenliği yaptığı dönemde devrin önemli Türkoloğu Fadıl Aliyev'in gözetiminde "Türklerin İslam'a Katkısı" başlığı altında araştırmalar yaptıktan sonra uzun yıllar Suriye, Lübnan, Ürdün ve Kudüs'te "dinler tarihi" çalışmalarına devam etti. Suriye'nin ve İslam dünyasının önemli âlimlerinden Said Ramazan El-Buti, Vehbi Züheylî, Muhammed Ratıb En-Nablusî'den fıkıh, siyer, kelim ve tasavvuf konularında dersler aldı.

İstanbul Üniversitesi Atatürk İlke ve İnkılapları Enstitüsü'nde yüksek lisans yapmakta olan, Arapça ve Rusça bilen Çalı, yurtiçi ve yurtdışında seminer ve konferanslar verdi. Aile danışmanlığı da yapan yazar, Türkiye'de ulusal kanallarda TRT'de "Çınaraltı", Habertürk'te "Gündem Ötesi" ve "Öteki Gündem", Beyaz TV'de "Söylemezsem Olmaz", Bengü Türk TV'de "Rotamız", Kanal T'de "Gizli Gerçekler", TV5'te "Kudüs" adlı programlara birçok kez katkı sağladı.

Tarihçi yazar Erol Çalı'nın yayımlanmış eserleri şunlardır:

Medeniyetler Başkenti Şam, Kantura, Tut Elimden Allahım, Aşk-ı Dua, Hüznün Başkenti Kudüs